

7. Намісник Києво-Печерської лаври підтримує рішення про виселення інфекційної лікарні в столиці, бо боїться, щоб його не заразили – URL: https://risu.ua/namisnik-kiyev-pecherskoji-lavri-pidtrimuye-rishennya-pro-viselennya-infekciynoji-likarni-v-stolici-bo-bojitsya-shchob-yogo-ne-zarazili_n38318
8. Здравый смысл и инфекционная больница – URL: https://lavra.ua/archive_publication_38733/
9. Коментар Владики Павла про виселення інфекційної лікарні з Лаври – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=CWgnYpjp6MU>

Лавринович О. А.,
НМУ імені О.О. Богомольця,
Національний транспортний університет,
e_lavrynovych@ukr.net

РЕЛІГІЙНІ ОСНОВИ ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ФЛОРЕНС НАЙТІНГЕЙЛ

Флоренс Найтінгейл (1820 – 1910) є однією з найвидатніших жінок, заслуги якої визнає увесь світ. Реформаторка, новаторка, меценатка, одна із засновників професії медичної сестри, авторка підручника із сестринської справи. Міжнародний день медичної сестри, який відмічається кожного року 12 травня, присвячений дню її народження. Вона перша жінка, нагороджена орденом “За заслуги” (1907) [1]. Її життя, писемна творчість, діяльність як медичної сестри та громадської діячки отримали детальне та всебічне висвітлення в літературі. Проте і сьогодні у її духовній спадщині можна знайти лакуни, які потребують заповнення. Задля осмислення життя та діяльності Флоренс Найтінгейл, варто звернутися до її ставлення до релігії.

Переважно, Флоренс Найтінгейл відома як засновниця сучасного догляду за хворими і як “леді зі світильником” під час Кримської війни (1854-1856). Ця війна була однією з перших, у якій використовувалися сучасні на той час технології, зокрема ракетна зброя (осколкові, фугасні та запальні ракети), залізні дороги, телеграф. Водночас технологічні досягнення у сфері охорони здоров'я сильно відставали від досягнень на полі бою. На той час, коли теорія мікробів та важливість антисептичної гігієни не були ще усвідомлені, лікарні зазвичай були брудними місцями, що поширювали, а не попереджували хвороби. Як наслідок, поранені солдати потрапляли у жахливі умови та помирали від хвороб. Сьогодні важко уявити, як можна у лікарні обійтися без роботи медичної сестри. Але у той час жінки залучалися до допомоги у лікарнях лише як помічниці по господарству. Проте Кримська війна поклала початок існуванню інституту сестер милосердя, як молодшого медичного персоналу. Перебуваючи на фронті, Флоренс Найтінгейл очолила групу медичних сестер британської армії. Попри колосальні труднощі вона організувала лікування поранених. Аналізуючи статистичні дані, Флоренс висловила, що основною причиною високої смертності була антисанітарія. Завдяки впровадженню принципів санітарії смертність у військових шпиталях скоротилася на дві

третини (поранені солдати вважали її святою, ангелом, якого послали, щоб спасти їм життя). Повернувшись до Англії, Найтінгейл розпочала свою тривалу кар'єру як медична сестра та соціальна реформаторка.

Між тим, це лише один бік цього багатогранного життя. Джерело сили, переконання, що вона рухається у потрібному напрямі і робить усе необхідне, сходить до її віри у велич Бога. До того ж безпосередній досвід спостережень під час Кримської війни зміцнив цю впевненість.

Інтерес до справи сестри милосердя у Флоренс був обумовлений релігійним покликанням. З раннього віку вона займалася благодійністю, допомагала хворим та бідним. За власним зізнанням Флоренс Найтінгейл, коли їй виповнилося шістнадцять років, вона пережила досвід релігійного навернення й прозріння, за яким був заклик від Бога [1] і прийшло усвідомлення відкриття священному виміру реальності [3]. Своє особливе призначення Флоренс вбачала у зменшенні людських страждань. Догляд за хворими здавався для неї придатним способом служіння як Богові, так і людству. Святе життя – це таке життя, яке через порив любові до Бога спрямовано на те, щоб робити добро людині [3]. Протягом усього свого життя Флоренс розвивала та укріплювала віру. Вихована під впливом англіканців та унітаріїв, відвідуючи баптистську та методистську каплиці, вона досліджувала як свої теологічні можливості, так і місце релігії та Бога в громадському і особистому житті. Духовна спадщина Найтінгейл демонструє велике розмаїття джерел (середньовічні містики, ліберальні протестанти, католицькі автори, біографії місіонерів та святих тощо), які живили її віру і те, як ця віра обґрунтовувала практику в догляді за хворими та соціальні реформи. Вона багато запозичила з різних релігійних традицій, щоб створити те, що вона вважала духовною основою для догляду за хворими.

На відміну від сучасників, Флоренс Найтінгейл не бачила суперечностей між вірою та наукою. Її глибока віра ґрунтувалася на знаннях, зокрема природничих та соціальних наук. Вона вважала, що всесвіт регулюється непорушними законами, створеними Богом і була щиро переконана, що людський розум і свобода дій, а не втручання чуда, будуть найбільше необхідні людині у Божому плані вдосконалення Його творіння. Флоренс Найтінгейл була впевнена, що люди можуть виявити ці закони для себе ретельними дослідженнями, зокрема кількісними, використовувати найкращі можливі методи, задля того, щоб у такий спосіб знати та вміти застосовувати Божі закони, діяти відповідно до них. Керуючись цими законами людство удосконалюється і отже стає втіленням Божественного [2, с.32]. Вона була здивована тим, “чому ми молимося, щоб позбутися епідемії, чуми, голоду, коли усі каналізаційні канали Лондона впадають у Темзу”. Ми не повинні читати довгі благальні молитви, щоб бути “визволеними” від “епідемії, чуми та голоду”, а радше з'ясувати їхні причини, працювати, щоб їх усунути. Бог хоче, щоб ми діяли і дав нам для цього засоби: “розум, пам'ять і вміння”. І коли ми так робимо, ми стаємо Божими помічниками у світі [2, с.32].

Найтінгейл цікавилася релігійною середньовічною містикою, але рішуче виступала проти дотримання їхнього типового стилю життя, пов'язаного зі зреченням від мирського. Вона віддавала перевагу використанню своєї віри

та наукових знань як основі конкретної взаємодії Бога зі світом. На її думку, християни не повинні зрікатися мирського, як середньовічні містики, а радше поєднувати віру в Бога з дослідженнями та політикою, задля вирішення соціальних проблем життя. Вона вважала, що середньовічні містики проводили надто багато часу в споглядальній молитві в усамітненні монастиря замість того, щоб використовувати свою фізичну енергію для діяльності у світській сфері. Флоренс використовувала приклади з повсякденного життя мирян як необхідні дії, важливі в очах Бога. Пояснювала, що містичний стан можна зробити реальним у нашій повсякденній роботі – “це мистецтво будувати; це вирощування, продаж і купівля їжі, палива та одягу, це все, що сприяє тому, щоб наші тіла були “храмами Бога” у повсякденному житті” [2, с.31]. Для Найтінгейл найважливішим був зв'язок Бога з людством, який відчувається у повсякденному житті, а не пасивне очікування екстатичного досвіду Бога через отримання видінь, викликаних, як вона описувала, містичною практикою “тривалих постів” і “тривалих пильнувань” [2, с.31]. Флоренс вважала Ісуса “найважливішою людиною, яка коли-небудь жила” [3]. У своєму житті вона була натхнена його прикладом. Бог був “Ідеалом” у тому сенсі, що Він присутній у нашому світі через практичний спосіб життя з ідеями, а не в об'єктивному розумінні людських ідей про Бога. “Бог живе всередині людини”, тож, на думку Найтінгейл, людство усвідомить єдність із Богом, досягнувши природні закони Бога в житті та роблячи все для покращення суспільства.

Підсумовуючи, варто ще раз підкреслити, що віра у Бога живила та надихала Найтінгейл усе життя. Вона присвятила своє життя служінню людям і, зважаючи на їхні страждання, була переконана, що слід працювати на їхнє благо.

Література:

1. Selanders L. 100 Women. Encyclopedia Britannica. – URL: <https://www.britannica.com/explore/100women/profiles/florence-nightingale>
2. Kerfoot D. Florens Nightingale: Mystic or Moralis? Historical Papers 2012: Canadian Society of Church History. P. 21-40. – URL: https://www.academia.edu/3879005/Florence_Nightingale_Publication
3. McDonald L. Nightingale's Spiritual Journal. The Collected Works of Florence Nightingale. – URL: <https://cwf.n.uoguelph.ca/spirituality/spiritual-journey/>